

Утвърдил:

БИСЕР ПЕТКОВ
МИНИСТЪР НА ТРУДА И
СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД

ЗА

ДЕЙНОСТТА НА АГЕНЦИЯ ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ

ОТ 01.01.2018 Г. ДО 31.12.2018 Г.

2018 година

Политиката за интеграция на хората с увреждания е свързана с универсалността, неделимостта и взаимната зависимост на всички права на човека и основни свободи и необходимостта на хората с увреждания да бъде осигурено пълното ползване на правата без каквато и да е дискриминация.

Визията за развитието на политиката в областта на правата на хората с увреждания е да се прилага интегриран метод при управлението ѝ. В тази политика се прилага личностно ориентиран подход, който също така се основава на правата на човека и е насочен към осигуряването на пълноправното участие на хората с увреждания в обществото.

Мисията на Агенцията за хора с увреждания (АХУ) е да изпълнява държавната политика, свързана с трудовата заетост, рехабилитацията пълноправното включване на хората с увреждания в обществения живот на страната, чрез осигуряването на условия за равен достъп до заетост, професионална рехабилитация и пълноценно социално включване на хората с увреждания с цел подкрепа за постигане на самостоятелен и независим живот за тези бенефициенти.

Стратегическата цел на Министерство на труда и социалната политика (МТСП) в областта на хората с увреждания е интегриране на хората с увреждания във всички области на обществения живот.

За постигането на тази стратегическа цел МТСП идентифицира една оперативна цел: „Създаване на условия и гаранции за равнопоставеност и пълноценно участие на хората с увреждания във всички области на обществения живот, както и упражняване на техните права чрез осигуряване на социално-икономическа подкрепа на тях и техните семейства и интегриране в обща и/или специализирана работна среда“.

В изпълнение на посочената оперативна цел Агенцията за хора с увреждания (АХУ), чрез програма „Интеграция на хората с увреждания“ за периода 01.01.2018 г. – 31.12.2018 г. продължи да изпълнява държавната политика по отношение трудовата заетост, рехабилитацията и пълноценната социална интеграция на хората с увреждания в обществения живот на страната.

I. ПОДОБРЯВАНЕ НА НОРМАТИВНАТА БАЗА В ОБЛАСТТА НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ

До 31.12.2018 г. в сила е Закона за интеграция на хората с увреждания. Той бе отменен с § 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за хората с увреждания, който влезе в сила от 01.01.2019 г.

Агенцията за хората с увреждания е изразила писмени становища при изготвянето на проекти за нормативни актове, свързани с хората с увреждания на основание чл. 8, т. 4 от Закона за интеграция на хората с увреждания. Като най-важни от тях можем да открийм следните: Закона за хората с увреждания (ЗХУ), Закона за социалните услуги, Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика, Закона за личната помощ. АХУ е взела участие и при: разработването на Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете; подготовката на защитата на Първия национален доклад по прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания; внедряването на професията „ерготерапевт“; попълването на Въпросника за стратегическо докладване в областта на социалната политика; даване становище за изграждане на защитено жилище с хоспис за възрастни аутисти; даване оценка на въздействието на действащите политики и законови разпоредби и на упражнявания мониторинг по отношение на осигуряване на достъпна архитектурна среда в съществуващите сгради и съоръжения; даване информация във връзка с годишния

доклад на Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA); даване оценка за изпълнението на задължителните мерки за осигуряване на достъпна архитектурна среда в рамките на проектите по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020, както и в проект на изменение и допълнение на Наредбата за организация на движението на територията на Столична община; в проект на Наредба за организацията и безопасността на движението, дисциплината на водачите на превозните средства и безопасността на пешеходците в Община Пазарджик и др.

През 2018 г. изпълнителния директор и експерти от Агенцията за хората с увреждания участваха в работните групи, отговарящи за изготвянето на основополагащи нормативни документи като: Закона за хората с увреждания, Закона за социалните услуги, Закона за личната помощ. Експерти от АХУ участваха още в Националния съвет по заетостта, в Националния съвет за закрила на детето, в десетото и единадесетото заседания на Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2014-2020“, както и в заседанията на подкомитета в областта на социалното включване. Експерти от АХУ взеха участие в междуведомствените работни групи (МРГ) по трудова миграция, в МРГ за разработването на Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете, в Комисията по лицензиране на доставчици на социални услуги за деца към Държавна агенция за закрила на детето и др.

II. ДЕЙНОСТ ПО СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ЗАЩИТА ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ

В изпълнение на държавната политика за хората с увреждания и съгласно разпоредбите на чл. 51, чл. 52, чл. 53 и чл. 53а от Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания (ППЗИХУ), Агенцията за хората с увреждания изплаща целеви помощи за ползване на жестомимични услуги и за придружители на хората с трайни увреждания при ползване на услуги на държавни или общински администрации, здравни, образователни и културни институции. За целта Съюзът на глухите в България, Съюзът на слепите в България, Съюзът на инвалидите в България, Сдружение „Център за Психологически Изследвания“ и Българската асоциация за лица с интелектуални затруднения предоставят в АХУ интеграционни програми, на база на които Агенцията сключва договори с цитираните организации. В съответствие с изискванията и сроковете, заложен в тези договори, АХУ предоставя на посочените организации финансови средства за изплащане целевите помощи на правоимащите лица с трайни увреждания. През 2018 г. национално представените организации на хората с увреждания са изразходвали **1 855 015** лв. за изплащане на целеви помощи за **34 990** лица, както следва:

1. За изплащане на целеви помощи за придружители на трудноподвижни лица са изразходвани общо **774 850** лв., като целеви средства са получили общо **15 616** лица, от които:

а) Съюза на инвалидите в България е изразходвал сума от **741 900**;

б) Сдружение „Център за Психологически Изследвания“ е изплатило целеви средства в размер на **32 950** лв., а целеви помощи са получили **659** трудноподвижни лица.

2. За изплащане на целеви помощи за ползване на жестомимични услуги от лица с увреден слух с над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, съгласно сключения договор, Агенция за хората с увреждания е предоставила на Съюза на глухите в България **338 565** лева. Целеви средства са получили **4 516** лица с увреден слух.

3. За изплащане на целеви помощи за придружител на лица с увредено зрение с над 90 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане през отчетния период на Съюза на слепите в България са предоставени по договор **400 000** лева. В тази група са включени и правоимащите лица със сляпо-глухота. Изразходваните средства са в размер на **389 000** лв. и **7 806** лица са получили необходимите средства.

4. За изплащане на целеви помощи за придружители на Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения са предоставени **353 000** лв. Изразходвани са **352 600** лв. за **7 052** лица с интелектуални затруднения и лица с психични разстройства и със 71 или над 71 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане.

III. ДЕЙНОСТ ПО АКТИВНИТЕ ПОЛИТИКИ – ПРОЕКТИ И ПРОГРАМИ

Осигуряването на заетост, професионална рехабилитация и пълноценно социално включване на хората с увреждания представляват значителна част от дейността на Агенцията за хора с увреждания, която основно е подкрепа за постигане на самостоятелен и независим живот за тези бенефициенти. И през 2018 г. АХУ продължи работата си в тази посока.

Конкретно дейността се изразява в различни програми и мерки, изпълнявани от Агенцията и разгледани по-долу:

1. ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОЕКТИ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ И КООПЕРАЦИИ НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ

Програмата за финансиране на целеви проекти със социална и стопанска насоченост на специализирани предприятия и кооперации на хората с увреждания е регламентирана в чл. 28 от ЗИХУ. През 2018 г. за финансиране на проектни предложения кандидатстваха **41** специализирани предприятия и кооперации за хората с увреждания. От тях **28** кандидата бяха класирани за финансиране. Общата стойност на сключените договори е **1 409 363,56** лв.

1.1. Разпределение на финансови средства по Глава Втора. Проекти със социална насоченост от Методиката за отпускане на средства за финансиране на целеви проекти, на основание чл. 20, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания и във връзка с чл. 28, ал. 2 от Закона за интеграция на хората с увреждания

Съгласно цитираната по-горе глава от Методиката се финансират проекти със социална насоченост за създаване на благоприятна и здравословна среда в работните помещения, за създаване на достъп до работните места и в санитарните помещения, за повишаване на социалния капитал в специализираното предприятие, чрез осъществяване на обучения, както и за създаване на работеща сертифицирана система за управление на качеството на предоставяните услуги и произвежданите продукти.

През 2018 г. в АХУ са подадени **11** проекта със социална насоченост от специализирани предприятия и кооперации на хората с увреждания. Договори за финансиране бяха сключени с **11** бенефициента. Чрез постигнатите проектни цели бяха подобрени условията на труд на **323** служители и работници, от които около 50% са хора с трайни увреждания. Реализираните проекти подкрепиха целите за дългосрочно създаване на здравословни и безопасни условия на труд за работещите в специализираните предприятия и кооперации и възможността да се осигури достъп до работните места, санитарните помещения и помещенията за отдих на наетите лица с

трайни увреждания. Бяха реализирани дейности, насочени към повишаване на професионалните компетентности и създаване на благоприятен социален климат за упражняване на производителен труд в специализираното предприятие. Всички бенефициенти реализираха успешно инвестиционните си дейности. Усвоените средства по тази програма са в размер на **393 491,90 лв.**

1.2. Разпределение на субсидията по Глава Трета. Проекти със стопанска насоченост от Методиката за отпускане на средства за финансиране на целеви проекти, на основание чл. 20, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания и във връзка с чл. 28, ал. 2 от Закона за интеграция на хората с увреждания.

Съгласно тази глава на Методиката се финансират проекти на специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания с цел създаване на условия за оборудване на нови и преоборудване на съществуващи работни места, подобряване конкурентоспособността чрез стабилизиране и придобиване на нови пазарни позиции чрез технологично обновяване и изграждане на нови производствени линии.

През 2018 г. бяха проведени два конкурса за финансиране на проекти със стопанска насоченост с инвестиционни проекти. В конкурсите участваха общо **30** специализирани предприятия и кооперации на хората с увреждания. Класирани за финансиране бяха **17** от предложенията. Успешната реализация на проектите предостави възможност да се разкрият и оборудват **43** работни места за хора с трайни увреждания, дълготрайно безработни. С помощта на финансираните дейности беше закупено и внедрено в експлоатация технологично оборудване за шивашкото производство, брайлови и печатни книги, био- козметичното и пластмасовото производство, за производството на перилни и почистващи препарати. Бяха закупени и въведени в експлоатация активи за предоставяне на услуги за здраве и релакс, за дигитализиране на туристическите услуги, както и за онлайн платформа, предоставяща възможности за намиране на работа на хора с трайни увреждания. Част от реализираните проектни дейности създадоха необходимите условия за предоставяне на цифров печат, изработване на българска шевица, и изработване на мебели от дърво.

Бенефициентите реализираха успешно заложените в инвестиционните си проекти дейности. Продължава изпълнението на четири от финансираните проекти съгласно регламентираните в договорите срокове. Очаква се да приключат до края на месец февруари 2019 г. Договорените средства по тази програма са в размер на **1 015 871,66 лв.**, а разходваните – **950 998,26 лв.**

След реализиране на проектите със стопанска насоченост, работодателите, финансирани по програмата разкриват и преоборудват работни места, на които назначават дълготрайно безработни хора с трайни увреждания, чрез технологично обновяване, интензифициране и повишаване на качеството на предоставяните от тях услуги.

2. ВОДЕНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА РЕГИСТЪР НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ И КООПЕРАЦИИ НА ХОРА С УВРЕЖДАНЯ

Специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания се вписват в Регистър, воден от Агенцията за хората с увреждания съгласно чл. 29 от ЗИХУ. Условието и редът за вписване се определят в Закона за интеграция на хората с увреждания.

Към 31.12.2018 г. системата на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания обхваща **245** предприятия и кооперации на хора с увреждания, в които работят **2 786** лица, от които **48%** са с трайни увреждания.

За отчетният период (01.01.2018 г. – 31.12.2018 г.) в Регистъра са вписани **10** нови специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания и са заличени **57**. Актуализирани са удостоверенията на **19** специализирани предприятия и кооперации поради настъпили промени в обстоятелствата съгласно чл. 29б, ал. 2 от ЗИХУ.

Гамата от услуги и производството на стоки в специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания е разнообразна. Дейностите в сферата на производството на стоки са: производство на шивашки изделия, главно на ишлеме; производство на обувки, мебели; каменоделство; производство на хотелски консумативи; полиграфия, печатарска и издателска дейност; производство на консервирани хранителни стоки; производство на опаковки и бъркалки за мед; производство на електроинсталационни, пластмасови, метални изделия и филтри; картонаж; дърводелство; цветопроизводство; строително-монтажна дейност; изработка и опаковане на медицински изделия; производство на изделия за бита от слама и бамбук; производство на козметични и билкови продукти и др.

В сферата на предоставяне на услуги специализираните предприятия са регистрирали дейности като: туристическа и агентска дейност; реклама; графичен дизайн; организиране и логистично осигуряване на обучения, конференции и други събития; изследване на общественото мнение; инженерингови услуги; консултантски услуги в сферата на протоколното обслужване, предприемачеството, посредничество и представителство на фирми; маркетинг и мениджмънт; консултиране с правно – икономическа насоченост; сервиз на слухови апарати; сервиз и ремонт на транспортни средства и пътно – строителна техника; фризьорски и козметични услуги; компютърни, софтуерни, зъботехнически, счетоводни, книговезки, козметични, социални услуги; почистване на канцеларии и санитарни помещения и големи площи /пътища и открити складове/; поддържане на зелени площи; обслужване на автомати за кафе и топли напитки; автомонтьорски услуги; обществена пералня; доставка на различни хранителни и промишлени стоки и др.

Регистърът се използва за наблюдение и контрол на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания и на дейността, извършвана от тях при изпълнението на целеви проекти и програми по чл. 28 от Закона за интеграция на хората с увреждания.

3. ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОЕКТИ НА РАБОТОДАТЕЛИ/ОРГАНИ ПО НАЗНАЧАВАНЕ ОТ ОБИЧАЙНА РАБОТНА СРЕДА

Една от основните цели на Агенция за хората с увреждания е осигуряване на заетост на хората с трайни увреждания в обичайна работна среда за преодоляване на социалната им изолация, за постигане на по-голяма самостоятелност и равен шанс за пълноценното им социално включване в обществения живот. Съгласно утвърдена от Министъра на труда и социалната политика Методика могат да кандидатстват за финансиране с проекти работодатели/органи по назначаване, регистрирани по българското законодателство, като – държавни и общински организации, частни фирми, НПО и др. Тази дейност е регламентирана в чл. 25, ал. 1 и чл. 8, т. 5 от ЗИХУ. Целевата група, съгласно тази Методика са:

1. безработни лица с трайни увреждания в трудоспособна възраст, които са регистрирани в Дирекция “Бюро по труда” на Агенцията по заетостта;
2. лица с трайни увреждания, работещи при работодателя;
3. лица с трайни увреждания, работещи при работодателя, които през периода на работа при същия работодател придобиват допълнителни увреждания, различни от вече съществуващите, или увеличават степента/категорията на съществуващото си увреждане;

4. лица, работещи при работодателя, които през периода на работа при същия работодател получават статут на лица с трайни увреждания.

За постигане на ефективно социално включване на хората с увреждания, чрез реализацията им на свободния пазар на труда, работодателите могат да кандидатстват пред АХУ за отпускане на средства за покриване на разходи по работни места за лица с трайни увреждания по три компонента:

1. Компонент 1 - за осигуряване на достъп до действащи или разкривани нови работни места за лица с трайни увреждания;

2. Компонент 2 - за приспособяване на работни места и осигуряване на специфични безопасни и здравословни условия на труд за лица с трайни увреждания;

3. Компонент 3 - за оборудване на нови работни места за лица с трайни увреждания или за преоборудване на работни места на лица с увреждания, съответстващо на характера на тяхното заболяване.

С цел постигане устойчивост на програмата работодателите се задължават да поддържат заетост на работните места не по-малко от 36 месеца след усвояване на средствата, като може да се наемат последователно повече от едно лице с трайно увреждане. През 2018 г. за финансиране кандидатстваха общо **19** работодатели от обичайна работна среда. От тях комисия, съставена от външни експерти-оценители, одобри и се сключиха договори с **16** работодатели на стойност **208 741** лв. С реализираните проекти са осигурени **29** приспособени и оборудвани работни места за хора с трайни увреждания. През 2018 г. успешно приключиха инвестиционната си част **14** проекта. Реално изплатените средства от Агенцията по тази програма са в размер на **196 231,47** лв. По два проекта има преходен остатък в размер на **12 112** лв. Финансиране получиха **4** общински администрации – Кнежа, Садово, Перушица, Бяла Слатина; Общинско предприятие „Социален патронаж“- Перушица; един частен работодател от Пловдив, Дирекции «Социално подпомагане» - Бяла и Две могили; Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“, Регионална библиотека – Хасково, ДНСК, Видинска митрополия, Народно читалище – Павликени, БАН, Областна администрация – Перник и една неправителствена организация от Мездра.

4. ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОЕКТИ НА ЛИЦА С ТРАЙНО НАМАЛЕНА РАБОТОСПОСОБНОСТ ЗА ЗАПОЧВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА САМОСТОЯТЕЛНА СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Програмата е нормативно регламентирана в чл. 31 от Закона за интеграция на хората с увреждания и чл. 19 от Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания и изпълнението ѝ се осъществява на базата на утвърдена от Министъра на труда и социалната политика Методика за финансиране на проекти на лица с трайно загубена работоспособност, желаещи да започнат или развият самостоятелна стопанска дейност.

За периода от 01.01.2018 до 31.12.2018 г. Агенцията за хората с увреждания проведе един конкурс, в който взеха участие 43 кандидата с разработен проект за самостоятелна стопанска дейност. Одобрените за финансиране проекти и сключени договори бяха **26** на обща стойност **490 174,93** лв. Предстои прекратяване на един договор, поради недобросъвестно отношение на бенефициента към проектните дейности. През 2018 г. успешно приключиха **23** проекта, като общата изплатена сума през годината е **448 884,28** лв. По два проекта има преходни остатъци в размер на **38 170,76** лв., които ще бъдат изплатени през 2019 г.

През отчетния период са финансирани проекти с най-разнообразна насоченост – производство, търговия, услуги.

В областта на производството можем да отличим проектите за производство на сушени плодове и билки и национални носии и сувенири.

През 2018 г. най-много бяха застъпени проектите в областта на услугите: разкриване на солна стая; ТРЗ дейности; дърводелски услуги; рециклиране на дисплеи на смартфони; автомивки; фризьорски салон; шивашки услуги; занималня за ученици; озвучаване на събития; козметични услуги; таксиметрови услуги; фотографски услуги; обучаващи услуги.

Както всяка година, немалко са и финансираните проекти в областта на търговията: търговия със здравословни храни, он лайн магазин за български сувенири, магазин за домашни потреби, продажба от вендинг автомати.

С реализирането на програмата се постига реално социално включване на хората с трайни увреждания в стопанския и обществен живот на страната, осигуряват им се постоянни трудови доходи и се подобрява качеството им на живот. Друг ефект от реализирането на програмата е, че се намалява броят на безработните лица с трайни увреждания и на получаващите социални помощи. Всички бенефициенти по програмата показват устойчиво развитие на стартиралата самостоятелна дейност, което е видно от регулярно постъпващите в АХУ отчети.

5. ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОЕКТИ НА НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ НА И ЗА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ

С програмата „Рехабилитация и социална интеграция на хора с увреждания” АХУ финансира неправителствени организации, регистрирани в обществена полза на и за хората с увреждания, както и национално представени организации на хора с увреждания, регистрирани по Закона за кооперациите. Чрез тази програма се изпълняват проекти за обучения, умения за самостоятелен живот, рехабилитация, арт-терапия и мероприятия с публична изява на и за хората с увреждания; финансират се разработката и издаването на помагала, наръчници и материали в помощ на хората с увреждания, както и дейности, насочени към промяна на обществените нагласи към хората с увреждания чрез организиране на участието им в панаири, трудови борси и други.

През 2018 година в обявения конкурс на тема “Рехабилитация и социална интеграция на хора с трайни увреждания” със свои проекти кандидатстваша **23** неправителствени организации на и за хора с увреждания. Оценяването и класирането на проектите бе извършено от комисия състояща се от независими външни експерти. Бяха утвърдени за финансиране **20** проекта. Отпуснатата сума за изпълнение на тази програма е **270 000 лева**. Броят на обхванатите бенефициенти във финансираните **20** проекти по тази програма е **около 3 620 лица с увреждания**.

Финансираните проекти са разпределени в 4 компонента.

Компонент 1 включва мероприятия, насочени към индивидуална и групова работа с целевата група – обучения, придобиване на умения за самостоятелен живот, арт-терапия, запознаване с културното наследство и националните постижения, посещения на културни мероприятия и др. По този компонент бяха финансирани **10** проекта на стойност **149 035 лв.** За изпълнение на дейностите финансиране получиха следните неправителствени организации: сдружение „Балканска федерация адаптирана физическа активност Балкани и черноморска област-ФАФА“ - **15 935** лв; фондация „Светлина за живот“ - **15 913** лв.; сдружение „Конен спорт и коневъдство-Русе“ - **15 824** лв.; сдружение „Конна терапия“ - **15 994** лв.; сдружение „Българска Хънтингтън асоциация“ - **15 893** лв.; сдружение „Национална асоциация за приемна грижа“ – **15 116** лв; Национално читалище на слепите „Луи Брайл 1928,, – **9 022** лв.; Национално сдружение за социално сътрудничество и партньорство-НССС“ - **15 411** лв.; сдружение „Национален център Бургас“ - **15 290** лв. и сдружение „Заедно можем повече“ - **14 637** лв.

Компонент 2 е свързан с организиране на мероприятия с публична изява, като фестивали, концерти, спектакли, пленери, художествени изложби, спортни

състезания и автомобилни ралита и други подобни изяви. В тези мероприятия бенифициентите са преки участници. По този компонент бяха одобрени и финансирани **8** проекта на стойност **112 965** лв. С финансовата подкрепа на Агенцията за хората с увреждания бяха финансирани: федерация „Спорт за хора със зрителни увреждания“ - **15 000** лв.; фондация „Изкуството и детето“ - **14 995** лв.; фондация „Синергия“ - **15 000** лв.; сдружение „Спортен клуб на глухите – волейбол - гр. София“ - **14 304** лв.; сдружение „Спортен клуб за хора със зрителни увреждания - Бялата лястовица“ - **14 970** лв.; сдружение „Спортен клуб достоен живот“ - **9 165** лв.; Асоциация на невидждащите есперантисти в България“ - **14 603** лв. и сдружение „Спортен клуб за хора със зрителни увреждания - Светлина“ - **14 928** лв.

Компонент 3 е насочен към разработване на различни материали, помагала, наръчници и други, подпомагащи работата с хората с увреждания, тяхното адаптиране, трудова и социална интеграция и реинтеграция. Одобрени бяха **2** проекта на стойност **7 953** лева. За разработване на помагала за незрящи на брайлов текст бяха финансирани фондация „Хоризонти“ - **3 953** лв. и сдружение „Център за подкрепа на социална интеграция-Приоритети“ - **4 000** лв.

Компонент 4 е насочен към промяна на обществените възприятия за хората с увреждания като пълноценни български граждани. По този компонент не бяха финансирани проекти.

След представяне на финансовите отчети изразходваните средства по програмата са **266 052,16** лв. Не са усвоени средства в размер на **3 900,84** лв.

6. ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОЕКТИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОСТЪПНА АРХИТЕКТУРНА СРЕДА НА КУЛТУРНИ, ИСТОРИЧЕСКИ И СПОРТНИ ОБЕКТИ ЗА ХОРА С УВРЕЖДАНИЯ

Програмата има за цел ефективното приобщаване и активно социално включване на хората с увреждания, имащи специфични потребности при пространственото си придвижване за участието им в културния, обществен и спортен живот в страната. Важна роля има програмата и за повишаване личностно самочувствие на хората с трайни увреждания, за формиране и утвърждаване на съвременна ценностна система. Тази програма стартира през 2007 г. на база на утвърдена от Изпълнителния директор на Агенцията Методика на основание чл. 8, т. 6 на ЗИХУ. Съгласно разписаната в Методиката процедура, организациите могат да кандидатстват по три компонента:

1. Осигуряване на външен достъп до обектите – изграждане на рампи, външни преходи, подходи към обектите, сигнализации за хора със зрителни и слухови увреждания и др.;
2. Приспособяване на вътрешната среда на обектите с цел преодоляване на вътрешните архитектурни бариери чрез осигуряване на достъп до различните нива и етажи на сградите, обезпечаване на комуналните нужди на хората с увреждания;
3. Доставка и монтаж на повдигателни съоръжения.

През 2018 год. в обявения от Агенцията конкурс взеха участие държавни и общински организации, които притежават и/или стопанисват обекти с общо **12** проектни предложения. Сключени са договори на стойност **148 374** лв. с **6** институции за осигуряване на достъп и адаптиране за хора с трайни увреждания на различни обекти. Реално изплатените по програмата финансови средства, след успешното приключване на инвестиционната фаза на проектите, е в размер на **145 724,18** лв. Продължава изпълнението на дейностите по един проект от 2017 г., който е с преходен остатък в размер на **17 280** лв. Финансирани са следните обекти по категории:

- **Четири обекта в сферата на културата** – Народно читалище "Пробуда-1869" в Мъглиж, Народно читалище "Тодор Пеев-1871" в гр. Етрополе, Национална библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“, Младежки дом в гр. Самоков;
- **Два спортни обекта** – стадион „Осогово“ в Кюстендил и спортна зала „Дунав“ в Русе.

7. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА РАБОТНИТЕ МЕСТА ЗА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ

От 2014 г. заработи новия електронен регистър на хората с увреждания. От тогава обработката на подадените справки от Дирекции „Бюро по труда“ /ДБТ/ в страната, съгласно чл. 27 от ЗИХУ, за определените работни места за трудоустроени и за хора с трайни увреждания започна да се извършва по електронен път. По изготвени от териториалните поделения на Агенция по заетостта Приложение 11 и Приложение 12 на ППЗИХУ с данни, в АХУ се набира информация за броя на определените, заетите и свободни работни места за хора с увреждания. За съжаление не винаги информацията получавана в АХУ е коректно оформена и пълна и това бави и ограничава въвеждането на справките.

От подадените и обработени данни за 2018 г., резултатите показват следното: Дирекции „Бюро по труда“ в страната, които са подали справки към АХУ са **79** бр. Броят на работодателите, изпълнили задължението си да уведомят Регионалните ДБТ е **2 877**. Определените работни места по чл. 315, ал. 1 от Кодекса на труда са **37 104**, от тях по чл. 27 от ЗИХУ са **21 654**. Заетите места от трудоустроени са **9 804**, от хора с трайни увреждания са **15 163**. Броят на незаетите работни места от хора с трайни увреждания е **2 877**.

8. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРОЦЕНТ ОТ ВНЕСЕНИТЕ ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ОТ РАБОТОДАТЕЛИ НА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ ОТ СПЕЦИАЛИЗИРАНА И ОБИЧАЙНА РАБОТНА СРЕДА

Във връзка с разпоредбите на чл. 26 и чл. 40 от ЗИХУ се осигуряват средства от републиканският бюджет за възстановяване на 30/50 на сто от внесените от работодателя осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване, задължителното здравно осигуряване и допълнителното задължително пенсионно осигуряване за наетите хора с увреждания, а за специализираните предприятия и кооперации – за целия персонал, нает по трудови правоотношения в тях. С тези средства се цели от една страна подпомагане на рехабилитацията и социалната интеграция на заетите хора с увреждания в специализирана и обичайна работна среда, а от друга – осигуряване на средства за капитални вложения за подобряване условията на труд на заетите хора с увреждания.

Редът за възстановяване на процент от внесените от работодателите осигурителни вноски е регламентиран в Наредбата за реда за възстановяване на внесени осигурителни вноски от работодатели и специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперациите на хората с увреждания, членуващи в национално представителните организации на и за хора с увреждания (Загл. изм. - ДВ, бр. 3 от 2011 г., в сила от 1.01.2011 г.). Съгласно цитираната наредба, осигурителните вноски се възстановяват на специализирани предприятия, кооперации и трудово-лечебни бази съгласно чл. 40, ал. 1 от ЗИХУ в размер - 50 на сто, а на работодатели в обичайна работна среда, съгласно чл. 26, т. 1 от ЗИХУ - 30 на сто от внесените от тях осигуровки.

Средствата се предоставят всяко тримесечие след представяне на необходимите документи, регламентиран в Наредбата: поименна справка по образец за работещите хора с увреждания и декларация за получени минимални държавни помощи.

След преглед на получената документация и направени справки в Националната агенция по приходите и Агенцията по заетостта от експерт на АХУ, съответните дължими суми се превеждат на работодателите и на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания.

Броят на специализираните предприятия и кооперации, възползвали се от преференциите по този ред през 2018 година е **99**, а изразходваната сума е в размер на **1 008 064,84 лева**.

IV. ВОДЕНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА РЕГИСТЪРА НА ЛИЦАТА, ОСЪЩЕСТВЯВАЩИ ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕДОСТАВЯНЕ И РЕМОТ НА ПОМОЩНИ СРЕДСТВА, ПРИСПОСОБЛЕНИЯ И СЪОРЪЖЕНИЯ И МЕДИЦИНСКИ ИЗДЕЛИЯ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ХОРА С УВРЕЖДАНЯ

Съгласно чл. 35 от ЗИХУ, Агенцията за хората с увреждания води регистър на лицата, осъществяващи дейности по предоставяне и ремонт на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия, предназначени за хора с увреждания. Регистърът е публичен и се поддържа в електронен вид.

За вписване в Регистъра желаещите лица подават заявление по образец, придружено от определени документи, които се разглеждат от комисия, назначена със Заповед № 0023-6372/11.11.2016 г. на Изпълнителния директор на Агенция за хората с увреждания. В дейността си комисията се подпомага от технически секретар.

Към 31.12.2018 г. в Регистъра са вписани **335** търговци на дребно и производители на медицински изделия.

Съгласно разпоредбите на ЗИХУ подадените заявления се разглеждат в 14-дневен срок от подаването им. През 2018 г. комисията е провела **20** заседания. Комисията е взела общо **574** решения.

За същия период са вписани **102** търговци на дребно и производители на медицински изделия.

Съгласно чл. 35в от ЗИХУ регистрацията на лицата се заличава на различни основания със заповед на изпълнителния директор по предложение на комисията. За отчетния период са заличени общо **101** търговци на дребно, от които **65** по тяхно желание и **36** поради системни неизпълнения на нормативните изисквания за осъществяване на дейността си.

Лицата, осъществяващи дейности по предоставяне на медицински изделия уведомяват АХУ в 14-дневен срок за нововъзникнали обстоятелства, подлежащи на вписване или заличаване в регистъра. Заявленията, придружени с изискуемите документи също се разглеждат от комисията. За отчетния период комисията е взела **203** решения за вписване или заличаване в регистъра, които съответно са били отразени в Регистъра от техническия секретар.

Комисията е констатирала нередности в документите по чл. 35 от ЗИХУ на **11** лица, кандидатстващи за първоначално вписване в Регистъра. В тези случаи е предоставен 10-дневен срок за отстраняването им, като лицата са уведомени писмено.

Във връзка със съставените и връчени през 2018 г. **178 бр.** актове за административни нарушения на лица, вписани в Регистъра по чл. 35г от ЗИХУ са издадени **127 бр.** Наказателни постановления във връзка с неспазване на чл. 12, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за осъществяване и контрол на дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 35г, ал. 1 от ЗИХУ, като нарушението е установено с изтичане на преклузивния срок.

По подадените срещу НП жалби са образувани 99 дела, които не са приключили към 31.12.2018 г.

V. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Контролната дейност е една от най-важните в Агенцията за хората с увреждания. Контролните функции на АХУ са свързани с мониторинг за установяване ефективното и целесъобразно изразходване на държавните средства, предоставени от АХУ по утвърдените програми за финансиране на дейности за заетост, социално включване и осигуряване на достъпна среда до културни, исторически и спортни обекти в страната; дадените на АХУ правомощия по изпълнение разпоредбите на нормативните актове, относно проследяване правомерното разходване на средствата, предоставени от държавата като процент от внесените от работодателите осигурителни вноски; изпълнението на регламентираните критерии за регистрация и получаване статут на специализирано предприятие или кооперация; изпълнение на регламентираните изисквания към лицата, регистрирани да изпълняват дейности по предоставяне на медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения за хора с увреждания.

АХУ реализира функциите си по осъществяване на мониторинг и на ефективен и ефикасен периодичен контрол на територията на цялата страна чрез инспектори в изнесени работни места в градовете София, Пловдив, Варна, Велико Търново, Монтана и Стара Загора. Регионалните инспектори извършват своите задължения в 6 района за планиране, които покриват 265 общини. Районите са следните:

1. Югозападен район
2. Северен централен район
3. Северозападен район
4. Североизточен район
5. Югоизточен район
6. Южен централен район.

През 2018 г. инспекторите на АХУ са извършили общо **1 695 бр.** проверки, от които **371 бр.** по изпълнение на сключени договори за финансиране на проекти по различните програми, **919 бр.** на обекти на регистрирани в АХУ лица по Наредбата за условията и реда за осъществяване и контрол на дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 35г, ал. 1 от ЗИХУ, **289 бр.** на специализирани предприятия и кооперации, по спазване относителния дял на лицата с трайни увреждания от списъчния брой на персонала, съгласно чл. 28 от ЗИХУ, **9 бр.** по постъпили жалби от физически и юридически лица и **107 бр.** по реда на Наредбата за реда за възстановяване на внесени осигурителни вноски от работодатели и специализираните предприятия, трудово-лечебни бази и кооперациите на хората с увреждания, членуващи в национално представителните организации на и за хора с увреждания, за установяване целесъобразното разходване през 2016 г. на възстановените от АХУ 50% внесени осигурителни вноски на специализираните предприятия и кооперации

През 2018 г., офисите на изнесените работни места в страната са посетени от **342** бр. физически и **22** бр. юридически лица. Посещенията са свързани предимно с

предоставяне на консултации и на актуална информация за подготовка на проекти и участие в обявените от Агенцията конкурси, във връзка с нарушени права на правоимащи по ЗИХУ лица, информация във връзка с предоставяне на данни и изготвяне на документи от специализирани предприятия и работодатели, предлагащи работа за хора с увреждания и др.

През 2018 г. регионалните инспектори на Агенцията имаха активно участие в дейността на Областните съвети за тристранно сътрудничество с насоченост към прилагане на мерки за осигуряване на трудова заетост на хора с увреждания в трудоспособна възраст и тяхната интеграция в обществото във връзка с реализацията на дейности за подсигуряване на достъпна среда за хората с увреждания и изпълнение на областните стратегии за социално подпомагане, младежката заетост и др.

Периодично Регионалните инспектори презентираха възможностите за участие с проекти по различните програми на Агенцията пред представители на различни държавни и общински институции, частния сектор, неправителствени организации и др.

1. МОНИТОРИНГ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ФИНАНСИРАНИ ОТ АХУ ПРОЕКТИ

През 2018 г. са извършени общо **371 бр.** проверки по сключени с Агенцията договори, като от тях **156 бр.** са по програмата за развитие на самостоятелна стопанска дейност, **17 бр.** са по програмата за осигуряване на достъп и адаптиране на културни, исторически и спортни обекти за хора с увреждания, **24 бр.** са на проекти на неправителствени организации на и за хората с увреждания, **44 бр.** на проекти на специализирани предприятия и кооперации със социална насоченост, за създаване на благоприятна и здравословна среда, **76 бр.** на проекти на работодатели от обичайна работна среда и **54 бр.** на проекти на специализирани предприятия и кооперации със стопанска насоченост за модернизирани и технологично обновление.

При извършените проверки по действащи проекти, са дадени общо **78 бр.** предписания с фиксиран срок за отстраняване на установени неизпълнения и/или представяне на допълнителни документи и информация. В изпълнение на дадените предписания, в Агенцията са представени изискваните допълнително документи, справки и отчети от проверяваните предприятия.

За установяване изпълнението на дадените предписания са извършени **49 бр.** повторни проверки.

През 2018 г. по банкова сметка на Агенцията са постъпили **4 778.00 лв.** от доброволно платени санкции от Бенефициенти по сключени договори.

2. МОНИТОРИНГ НА РЕГИСТРИРАНИТЕ ЛИЦА ПО ЧЛ. 35А, АЛ. 1 ОТ ЗИХУ

През 2018г. са извършени общо **919 бр.** проверки на обекти на **335** търговци на дребно, регистрирани по чл. 35г, ал. 1 от ЗИХУ.

От извършените проверки, за **764 бр.** обекти е установено изпълнение на нормативните изисквания, а за останалите **155 бр.** са установени различни по своя характер нарушения, за което в изготвените при проверките Констативни протоколи са дадени задължителни за изпълнение и с фиксиран срок предписания за отстраняване на нарушенията.

Основните нарушения са свързани с неизпълнение на чл. 12, ал. 2 от Наредбата, неводене на изискуемата документация, частично попълване на данните в регистрите, несъхраняване на архивна документация за предоставените и/или изработени по индивидуална мярка медицински изделия за хора с увреждания, неуведомяване на Агенцията за затворени и нефункциониращи обекти, сменени адреси и представители на регистрираните лица, липса на достатъчно помещения, на достъпност до обектите и др. Голяма част от регистрираните производители на медицински изделия не изискват и не съхраняват задължителните по Наредбата „задание“ и „писмено становище“. Във връзка с уточняване на формата и съдържанието на тези документи АХУ направи запитване до МЗ и ИАЛ, но до този момент няма отговор. Направени са значителен брой предписания към проверяваните производители, като за да ги изпълнят те също активно търсят отговор от компетентните институции. За част от проверените търговци и производители са установени повече от едно нарушение за проверяван обект. Когато проверените търговци и производители имат установени повече от едно нарушение за проверяван обект, следва заличаване на търговеца от Регистъра на АХУ.

Като доказано ефективна и превантивна мярка към неизрядните лица, Агенцията осъществява редовна писмена кореспонденция, като ги уведомява за установените при проверките нарушения и изисква привеждане на дейността съобразно изискванията на нормативната уредба.

През 2018 г. са съставени и връчени **178 бр.** Акта за административни нарушения /АУАН/ на лица от Регистъра по чл.35г от ЗИХУ/ чл.61, ал.1 ЗХУ. **АУАН** са съставени във връзка с неспазване на чл. 12, ал.2 от Наредбата, като нарушението е установено с изтичане на преклузивния срок. Преписките са предадени на наказващия орган за издаване на наказателни постановления.

В резултат на контролните мерки, след установяване на неизпълнение на дадени предписания, през 2018 г. от Регистъра са заличени **36 бр.** търговци на дребно и производители.

3. МОНИТОРИНГ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ И КООПЕРАЦИИ НА ХОРА С УВРЕЖДАНЯ ПО ОТНОШЕНИЕ СПАЗВАНЕ ОТНОСИТЕЛНИЯ ДЯЛ НА ХОРАТА С ТРАЙНИ УВРЕЖДАНЯ.

В изпълнение изискванията на чл. 28 от Закон за интеграция на хората с увреждания, през 2018г. са извършени общо **289 бр.** проверки на **266 бр.** специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания., в т.ч **18 бр.** повторни проверки за установяване изпълнението на дадени предписания.

Поради установени нарушения на изискванията на чл. 28 от ЗИХУ, както и по инициатива на някои предприятия през 2018 г. са заличени от водения Регистър общо **57 бр.** специализирани предприятия и кооперации.

Следва да се отбележи, че в резултат на предприетите от АХУ мерки, дадените препоръки и предписания, специализираните предприятия и кооперации писмено уведомяват Агенцията и предоставят актуални документи за настъпилите текущи промени в числеността на персонала, актуални Решения на ТЕЛК /за справка/, промяна в представляващите предприятия, по спазване на изискуемото съотношение на хората с увреждания и др. обстоятелства като по този начин изпълняват задълженията си.

Основните затруднения в дейността на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания през 2018 г. са свързани с финансови

затруднения, намален обем на поръчки и неефективен мениджмънт за някои от тях, което е рефлектирало в намаляване числеността на персонала.

4. МОНИТОРИНГ ПО ПОСТЪПИЛИ ЖАЛБИ И СИГНАЛИ

През 2018 г. са извършени общо **9 бр.** проверки по постъпили жалби и сигнали от физически лица и юридически лица.

Преобладаващата част от жалбите на физическите лица се отнасят до некачествено изработени медицински изделия по индивидуална мярка, забавени ремонтни дейности на предоставените медицински изделия и др. Жалбите на юридическите лица са свързани с нелоялни търговска конкуренция и набиране на членски състав на неправителствена организация.

На всички жалбоподатели е отговорено компетентно и в срок, като Агенцията е оказала необходимото съдействие за разрешаване на проблемите.

5. МОНИТОРИНГ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОТО РАЗХОДВАНЕ НА ВЪЗСТАНОВЕНИТЕ ОТ АХУ ПРЕЗ 2018 Г. 50% ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ПО РЕДА НА НАРЕДБАТА ЗА РЕДА ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ВНЕСЕНИ ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ОТ РАБОТОДАТЕЛИ И СПЕЦИАЛИЗИРАНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ, ТРУДОВО-ЛЕЧЕБНИ БАЗИ И КООПЕРАЦИИТЕ НА ХОРА С УВРЕЖДАНЯ, ЧЛЕНУВАЩИ В НАЦИОНАЛНО ПРЕДСТАВИТЕЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ НА И ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДАНЯ

През 2018 г. са извършени общо **107 бр.** проверки на **92 бр.** специализирани предприятия и кооперации, на които Агенция за хората с увреждания е възстановила осигурителни вноски по реда на Наредбата.

През 2018 г. Агенцията е възстановила средства от осигуровки общо в размер на **1 008 064,84 лв.** Тези средства подлежат на проверка през 2019 год. след подаване на годишната справка за 2018 г.

Общият размер на подлежащите на контрол средства от осигуровки през 2018 г. е **1 143 287,97 лв.**

Резултатите от извършените проверки и представените разходооправдателни документи показват, че възстановените средства в размер на **1 143 287,97 лв.** са разходвани по предназначение в няколко основни и важни направления за работещите в предприятията хора с трайни увреждания - за медицинска рехабилитация, за социална интеграция в т.ч. за допълнително възнаграждение на работещите лица с трайни увреждания, за допълнително възнаграждение на новопостъпили лица с трайни увреждания по време на първоначалното им обучение, за повишаване квалификацията на работещи хора с увреждания чрез външни обучители, за ваучери за храна на хора с трайни увреждания и др., за инвестиции в т.ч. за разширяване на производството, за технологично обновление и др.

Освен средствата от възстановени осигуровки, през периода голяма част от предприятията са вложили допълнителен финансов ресурс за дофинансиране на различни инвестиционни дейности и за социална интеграция.

От извършените проверки е установено, че възстановените средства за осигуровки са усвоени по предназначение и са подпомогнали специализираните предприятия и кооперации при осъществяване на дейности по социална интеграция,

медицинска рехабилитация и инвестиции за технологично обновление в интерес на работещите в тях хора с трайни увреждания.

По време на извършваните проверки на място, инспекторите на Агенцията за хората с увреждания предоставят консултации и препоръки за ефективното усвояване на възстановените от Агенцията средства.

VI. ВОДЕНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННА БАЗА ДАННИ ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДАНЯ, СЪГЛАСНО ЧЛ. 9, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНЯ

В изпълнение на проект BG051PO001 - 6.2.06 „Създаване на единна система за управление на цялостния процес по реализация на държавната политика за работа с хората с увреждания в България” през 2014 г. Агенцията за хората с увреждания изгради и внедри информационна система. Чрез системата се предоставя достъп до информация, относно хората с увреждания.

С Решение на Министерския съвет от 08.08.2018 г. беше одобрен План за изпълнение на интегрирано решение за административно и социално обслужване на хората с увреждания и свързаните с тях административни услуги, чрез създаване и управление на профил на хората от тази уязвима група. В тази връзка Агенцията за хората с увреждания през 2018 г. разработи „Общо системно решение за административно и социално обслужване на хората с увреждания и свързаните с тях административни услуги, чрез създаване и управление на профил на хората с увреждания“ (Профил).

С разработения Профил на хората с увреждания информационната система на АХУ се надгради с нови функционалности с цел осигуряване на информация и разширяване на обхвата от данни. Чрез Профила се достъпват данни за предоставяните от НЗОК, НОИ, АСП, НАП, АЗ, МОН и АЗ услуги за хора с увреждания. В тази връзка бяха разработени всички необходими интерфейси за автоматизиран обмен на данни с НЗОК, НОИ, АСП, НАП, НЕЛК и АЗ. Информационната система на АХУ се интегрира с хоризонталните системи на електронното управление. Профилът на хората с увреждания е достъпен през уеб-интерфейса на Системата за е-Връчване за регистрирани потребители. Услугата предоставя на всяко физическо лице с увреждане с регистрация в Системата за сигурно е-връчване достъп до съхраняваните за него данни в регистри на първични администратори чрез изградените уеб-услуги в Профила на хората с увреждания. В Профила се визуализират данни за лицата с увреждания от НЕЛК, НОИ, АЗ, АСП, МОН, НАП и НЗОК. Той дава възможност за проверка на личните данни, както и за актуализацията им чрез предоставената информация за връзка с институциите - първични администратори на данните за лицето. Критерият за достъп до Профила е експертно решение на ТЕЛК, тъй като това е водещия документ, определящ едно лице като човек с увреждане. В профила има съобщение, което информира за възможността да бъде подадено заявление в НЕЛК, на база на което да се актуализират данните за лицето в информационната система на НЕЛК. За тази цел е осигурена възможност за подаване на заявление за корекция на данните по електронен път. В помощ на потребителите е разработено и публикувано Ръководство за работа с профила на Хората с увреждания

Към края на 2018 година АХУ има сключени споразумения за предоставяне и обмен на данни с НОИ, НЕЛК, НАП, АЗ, АСП, ДАЗД и МОН. От момента на сключване на споразумението с НОИ, институцията ежесечно предоставя актуална информация, съгласно клаузите на споразумението. През 2018 г. АХУ получава ежесечно информация от НЕЛК и АЗ, ежесечно - от НОИ и АСП и веднъж годишно от МОН.

Информацията, събирана в информационната система се използва при подобряване на процеса по разработка и повишаване ефективността от изпълнението и контрола по изпълнението на политиката за интеграция на хората с увреждания, както и по изпълнението на Дългосрочната стратегия за заетост на хората с увреждания 2011-2020 г. касаеща Агенцията. Тя подпомага повишаването на административния и управленски капацитет на АХУ в анализирането, планирането и изпълнението на държавната политика за заетост на хората с увреждания на национално, областно и общинско равнище.

Част от информацията, която не съдържа лични данни е обществено достъпна и може да се използва от всички заинтересувани граждани и организации. Събирането на данни в информационната система се извършва при зачитане на човешките права и основните свободи, етичните принципи, спазване на Закона за защита на личните данни и релевантната правна уредба, осигуряване на поверителност и неприкосновеност. В информационната система са предвидени различни канали на достъп, които гарантират достъпността на данните за хората с различни видове увреждания. В тази връзка се предприемат и мерки за гарантиране на пълноценното участие на хора с увреждания в процеса на събирането и изследването на данни.

VII. ФИНАНСОВО - АДМИНИСТРАТИВНА ДЕЙНОСТ

Агенция за хората с увреждания е второстепенен разпоредител с бюджет към Министъра на труда и социалната политика. Съгласно чл. 49 от ЗИХУ финансирането на дейността на агенцията се извършва със средства от: републиканския бюджет, общинския бюджет, национални и международни програми, дарения от местни и чуждестранни физически и юридически лица, други източници.

През отчетния период по бюджета на АХУ за 2018 г. има десет корекции на бюджета, свързана с програмите за временна заетост, със сключени договори по активните политики на АХУ с бюджетни бенефициенти, както и с изпълнение на Решение на Министерския съвет, свързано със създаване на Профил на хората с увреждания.

Приходна част

За отчетния период в агенцията постъпилите собствени приходи са в размер на **6 261** лв., в това число внесени 10 бр. санкции поради неизпълнение на договори по активните политики на АХУ в размер на **4 778** лв. За същия период не са постъпвали суми от ИА „ГИТ“ на основание чл. 55 от Закона за интеграция на хората с увреждания. Има и възстановени суми по щети в размер на **197** лв., от застрахователно дружество ДЖЕНЕРАЛИ ЗАСТРАХОВАНЕ АД и **1 286** лв. от СОФИЯ ФРАНС АУТО-ОКАЗИОН.

Разходна част

Средствата на агенцията се разходват, съгласно утвърден от Министъра на труда и социалната политика бюджет. Изразходваната сума за текуща издръжка е както следва:

§ 01-00 “Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения”

Разходът към 31.12.2018 година за заплати на персонала е в размер на **311 507** лева. Това са заплатите на персонала по трудови и служебни правоотношения.

§ 02-00 “Други възнаграждения и плащания за персонала”

Разходът към 31.12.2018 година по § 02-00 е **71 065** лева, което включва:

§§ 02-01 – “*Нещатен персонал, нает по трудови правоотношения*” - **49 351** лева.

Тук са включени заплатите на 7 лица, наети по Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания на Агенцията по заетостта и 1 лице по национална програма „Помощ за пенсиониране“.

§§ 02-02 – “*За персонала по извънтрудови правоотношения*” - **11 905** лева.

Изплатени граждански договори за почистване на помещенията на агенцията и на експерти за участие в комисии за оценки на проекти.

§§ 02-05 – “*Изплатени суми от СБКО, за облекло и други на персонала, с характер на възнаграждение*” - **6 100** лева. Тук са отразени сумите за представително облекло на служителите на АХУ, както и **1 715** лева изплатени суми от СБКО.

§§ 02-08 – “*Обезщетения за персонала, с характер на възнаграждение*” - **88** лева.

§§ 02-09 “*Други плащания и възнаграждения*” – **1 906** лева. По подпараграфа са отчетени изплатени средства за болнични за сметка на работодателя.

§ 05-00 “Задължителни осигурителни вноски от работодатели”

Сумата по този параграф към 31.12.2018 г. е **100 861** лева.

§ 10-00 “Издръжка”

Утвърденият бюджет за разходите по този параграф е **93 000** лв., като този бюджет не е актуализиран през последните 4 години /от 2015 г./.

Разходът към 31.12.2018 година по този параграф е в размер на **138 403** лева.

Разходите през отчетния период са осъществени за: канцеларски материали, вода, горива, енергия, външни услуги /в това число за телефони, пощенски разходи, поддръжка на електронни системи за обслужване на административните нужди на АХУ и др./, текущ ремонт, командировки в страната, данъци и такси, застраховки на служебните автомобили на агенцията, както и непредвидени разходи във връзка с нови нормативно регламентирани изисквания, възникнали през 2018 г.

Освен поддържането на администрация в централата на Агенцията, в тези разходи е включено и обслужването на офисите на АХУ в гр. Варна, гр. Пловдив, гр. Велико Търново, гр. Монтана, както и офиса в сградата на МТСП в гр. Стара Загора.

Утвърденият бюджет за разходите, направени от административните органи, в областта на електронното управление и ИКТ на Агенция за хората с увреждания за 2018 г. е **36 740** лв. Той е разпределен както следва:

- **12 000** лв. - поддръжка на софтуер на Агенция за хората с увреждания за първо полугодие на 2018 г., тъй като договорът за обслужване с фирмата изтече в средата на 2018 г.;
- **2 208** лв. - поддръжка на ИС „Апис 7“;

- 9 000 лв. - интернет услуги;
- 8 532 лв. - поддръжка на хардуер;
- 5 000 лв. Капиталови разходи

Непредвидените разходи са както следва:

Във връзка с изпълнение на Решение № 357 от 29 юни 2017 г. на Министерски съвет и съгласно разпоредбите на чл. 18 от Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги всички административни органи, считано от 01 ноември 2018 г. се задължават да приведат системите си за електронен документооборот в съответствие с определения от председателя на Държавна агенция „Електронно управление“ технически протокол с цел обмен на документи единствено по електронен път.

За изпълнение на това задължение възникна необходимостта от надграждане на системата за документооборот на АХУ, инсталация и настройка на драйвер за поддръжка на Протокола по чл. 18 от НОИИСРЕАУ към Закона за електронното управление, настройка на системата за функционална интеграция с протоколната поддръжка, както и от консултантско съпровождане.

Във връзка с новите регулации по Регламент № 2016/679 на Европейския парламент (Общ регламент за защита на личните данни-GDPR), в сила от 25 май 2018 г., беше сключен договор за период до 07.2019 г., в размер на **1788,00** лв.

Абонаментното обслужване на счетоводния софтуер „Бизнес процесор Конто 66“ не е предвиден в бюджета, като към 31.12.2018 г., сумата за него възлиза на **7 344** лв.

Считано от месец май 2018 г. АХУ сключи нов едногодишен договор за поддръжка на информационната система на Агенцията за сумата от 24 000 лв. Тази сума ще бъде заплатена на два транша. Първият през месец Ноември 2018 г. в размер на **12 000** лв. Същият разход не е предвиден в бюджета.

В няколко последователни доклада на Инспектората на МТСП от извършени комплексни проверки на дейността на АХУ една от повтарящите се констатации е, че не се издават актове за административни нарушения на лицата, които предоставят медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения (МИПСПС). При осъществяването на контрол по предоставянето на МИПСПС, АХУ използва възможността, дадена от законодателството да заличава лицата от Регистъра по чл. 35 от ЗИХУ при извършени две или повече нарушения в рамките на една година. Тази възможност е предпочитана и поради факта, че не изисква допълнителни финансови средства и разходи, свързани с прилагането ѝ.

Тази година за първи път в дейността на АХУ, след констатирани нарушения по чл. 12, ал. 2 на Наредбата за условията и реда за осъществяване и контрол на дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 35г, ал. 1 от Закона за интеграция на хората с увреждания са съставени и връчени Актове за административно нарушение /АУАН/. Със заповед на изпълнителния директор на АХУ за актосъставители са определени регионалните инспектори на АХУ. След издаване на наказателните постановления, те са обжалвани от нарушителите и са образувани наказателни производства в Софийски районен съд. За свидетели, като актосъставители са призовани всички регионални инспектори. За АХУ възниква един допълнителен разход, с който следва да се обезпечат командированите лица – дневни, пътни и нощувки. Неявяването на свидетелите - актосъставители, съгласно чл. 120 от НК се наказва с глоба, което означава, че следва да се осигурят необходимите средства, свързани с присъствието на свидетелите по делата.

§ 19-00 “Платени данъци, такси и административни санкции“

Разходът към 31.12.2018 година е в размер на **3 370 лева**. Сумите по този параграф се разходват за данък за сградите и служебните автомобили, такса смет, както и държавни такси за заведени дела на агенцията.

§ 29-00 “Други разходи за лихви“

Разходът през отчетния период е в размер на **215 лв.** /платени по договор за финансов лизинг/

§ 52-00 “Придобиване на дълготрайни материални активи”

Към 31.12.2018 г. разходът е в размер на **796 лв.** АХУ има сключен договор за финансов лизинг, чрез който е получен 1 бр. лек автомобил. Разходът представлява плащанията през отчетния период за главницата по посочения договор.

§ 53-00 “Придобиване на нематериални дълготрайни активи”

Към 31.12.2018 г. разходът е в размер на **122 144 лв.**

В изпълнение на **Решение № 357** на Министерски съвет за привеждане на системите за електронен документооборот на административните органи в съответствие с определения от председателя на Държавна агенция „Електронно управление“, технически протокол и задължението в срок до 1 ноември 2018 г., всички администрации да обменят документи единствено по електронен път, бяха направени разходи за надграждане и поддръжка на деловодната ни система, поддръжка на информационната система на АХУ за хората с увреждания, както и за антивирусна програма.

През 2018 г., съгласно Протоколно Решение 31 на МС от 08.08.2018 г., беше създаден профил на хората с увреждания, който да се достъпва от тях. За него бяха отпуснати **116 000 лв.**, а реално са изразходвани **115 200 лв.**

Разходи по активните политики на АХУ:

§ 42-00 “Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата”

По този параграф средствата се разходват чрез сключване на договори със СГБ, ССБ, СИБ и БАЛИЗ на основание чл. 51, чл. 52, чл. 53 и чл. 53а от ППЗИХУ за изплащането на целеви помощи.

Към 31.12.2018 г. разходите са в размер на **1 855 015 лв.**, разпределени както следва:

- На Съюза на слепите в България са преведени **389 000 лева** за 7 806 лица.
- На Съюза на инвалидите в България са преведени **741 900 лева** за 14 957 лица.
- На Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения са преведени **352 600 лева** за 7 052 лица.
- За Съюза на глухите в България са преведени **338 565 лв.** за 4 516 лица
- Център за психологически изследвания са преведени **32 950 лв.** за 659 лица

§ 43-00 “Субсидии за нефинансови предприятия”

Разходът към 31.12.2018 година е в размер на **2 896 983 лева**.

По параграфа се отчитат средствата необходими за изпълнението на т. нар. Активни политики на Агенцията, които са с оперативно наименование „Заетост и социална интеграция на хората с увреждания“. За 2018 г. разходите са, както следва:

§§ 43-01 “За текуща дейност”- 1 552 493 лева

По този параграф се:

- възстановяват 50 на сто от внесените осигурителни вноски от работодатели по чл. 26 и чл. 40 от ЗИХУ и Наредбата за реда за възстановяване на осигурителни вноски от работодатели и специализираните предприятия, трудово – лечебни бази и кооперациите на хората с увреждания, членуващи в национално представените организации на и за хора с увреждания.

През отчетния период са изплатени средства на 96 специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания в размер на **1 008 064,84** лева.

Сумата за възстановяване на 50 на сто от внесените осигурителни вноски е право на специализираните предприятия и следва да се възстановява в срок, съгласно Наредбата. От анализа на структурата на разходите е видно, че през настоящия бюджетен период са се увеличили правоимащите работодатели на специализирани кооперации и предприятия за хора с увреждания, както и работните заплати на работещите в тях, в резултат на което са се увеличили и осигурителните вноски за сметка на работодателите. Утвърденият бюджет за тези разходи за 2018 г. е в размер на **700 000** лв., която сума е крайно недостатъчна за покриване разходите за възстановяване на 50 на сто от осигурителните вноски от работодателите. Във връзка с това необходимите допълнителни средства бяха осигурени от преразпределение на средствата за субсидии.

- финансират проекти за започване и развитие на самостоятелна стопанска дейност от лица с увреждания по чл. 31 от ЗИХУ.

За отчетния период са преведени **448 884,28** лв., които са изплатени по 26 проекта със социална насоченост. Има 3 неприключили договора в размер на **38 170,76** лв.

За отчетния период са преведени средства по 1 приключил договор от 2017 г. по Методиката за стартиране и развитие на самостоятелна стопанска дейност на хора с увреждания в размер на **1 820** лева,

- финансират проекти за осигуряване на достъпна среда по чл. 8, т. 6 от ЗИХУ. Изплатени суми по 6 договора от 2018 г., за обща стойност **145 724,18** лв. /в това число **37 871** лв. отчетени по §§43-01 и **107 853,18** лв. на бюджетни и общински предприятия, отчетени като предоставен трансфер по §§61-02/. остава 1 неприключил проект на Фондация "Приморско - 2004" в размер на **17 280,00** лв.

- финансират проекти на работодатели от обичайна работна среда по чл. 25 от ЗИХУ

През периода са финансирани 16 договора на обща стойност **196 231,47** лв. /в това число **57 672,72** лв., отчетени по §§43-01 и **138 558,75** лв. на бюджетно и общински предприятия, отчетени като предоставен трансфер по §§61-02/. Има 2 неприключили договора в размер на **12 112,00** лв.

§§ 43-09 “Други субсидии и плащания”

По този подпараграф се отчита финансирането на специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания по чл. 28 от ЗИХУ.

За отчетния период са преведени **1 344 490,16** лв., които са изплатени по 11 проекта със социална насоченост в размер на **393 491,90** лв. и по 17 проекта със стопанска насоченост в размер на **950 998,26** лева., неусвоени **2 550,00** лв. Има 5 неприключили договора в размер на **62 323,40** лв.

§ 45-00 “Субсидии на организации с нестопанска цел”

По параграфа се отчита финансирането на проекти на неправителствени организации за професионално обучение и преквалификация, рехабилитация и социална интеграция на хора с увреждания по чл. 2, ал. 2, т. 6 от УП на АХУ.

Към 31.12.2018 г. са преведени средства по 20 договора на стойност **266 052,16** лева.

Утвърдения от МТСП и разходван лимит към 31.12.2018 г. е в размер на **5 846 426,62** лева.

МИНЧО КОРАЛСКИ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

